Hopp om lugnare arbetstempo i Pippi Långstrump-land

Sju månader har gått. Intensivkursen i svenska är strax slut. Sverige väntar. Ett nytt land, nytt språk, nytt jobb. För psykiatern Iza Rozek är det en tuff utmaning. Hon har lärt sig tala svenska, men visst gnager en viss oro över jobbet där nyanser och knappt märkbara små ord kan vara avgörande för kommunikationen.

I ett litet oansenligt medelklasskvarter i utkanten av Warszawa sitter sex psykiatrer och intensivkör den allra sista och tuffa delen av sin svenskakurs. Hörförståelse och uttal.

Ett radioinslag om lungcancer strålar ut från högtalarna. Det är en skåning som intervjuas om screening. Allt för att göra det så svårt som möjligt. Alla sitter koncentrerat och försöker hänga med. Iza Rozek sätter handen under hakan och sitter alldeles blick stilla.

– Hörde ni vart han kom ifrån, frågar läraren Bengt Friberg.

Några rynkar pannan, men snart kryper svaret fram lite försiktigt. Det är Iza Rozek som gissar rätt. Hon har lärt sig urskilja åtminstone den skånska dialekten. De första frågorna om innehållet får också korrekta svar, men när man kommer till procentsatser och fjärdedelar om lungcancerfall blir det svårare att hålla isär begreppen.

– Ni blandar ihop svaret på två frågor, konstaterar Bengt Friberg och kör bandet en gång till, och nu ser det ut att klicka till hos de flesta. Sedan direkt på med ett nytt test.

Obestämd artikel svårt

Ja, det finns en viss oro över språket. Åtminstone enligt Iza Rozek. Efter sju månaders daglig och nattlig kamp med prepositioner och pronomen finns fortfarande mycket att lära.

– Särskilt gäller det ordföljden. Och

FOTO: MARTINA THALWITZER

Psykiatern Iza Rozek ser fram emot att komma till Sverige och få ett lugnare arbetstempo. Hon hoppas hinna läsa böcker och umgås med sin dotter.

obestämd artikel, det har vi inte i polskan, säger hon och rabblar upp det svåraste att hänga med i:

– Politiska problem. Ekonomi. Sport går för snabbt. Och snabba frågor är svåra. Vi behöver lära oss att lyssna mer på svenskar. Jag förstår kanske 70 procent, uppskattar hon.

Men att förstå patienter tror hon inte blir ett så stort problem.

– Psykiatri handlar inte bara om språk, utan också om empati och intuition. Vi kan se hur patienterna ser ut, lyssna på hur de pratar. Allt detta måste samverka. Språket är bara ett av verktygen för att förstå.

Iza Rozek har lärt sig föra en konversation och förstår frågorna förvånansvärt bra. Men hon har parkerat lexikonet på bordet. Utifall att. Och när bostadsförmedling och telefoninstallation kommer på tal kippar hon otåligt efter andan för att hon inte kommer på orden, men slår upp dem och pustar ut. Hon är ambitiös och vill klara det perfekt. Men det tar energi att tänka på ett annat språk. Så mycket energi att några av hennes kurskolleger redan har börjat drömma på svenska.

Själv har hon dagdrömt om Sverige länge, haft landet bland sina ideal.

– Det är nästan ett legendland för oss. Vi har ju vuxit upp med Pippi Långstrump.

Det säger hon som svar på varför hon valde just Sverige. Men också för att hon hoppas finna tid för mer fritid.

Tre jobb i Polen

I Polen har Iza Rozek haft tre jobb samtidigt för att klara försörjningen. Hon var överläkare för en psykiatrisk avdelning på ett sjukhus där hon arbetade i 13 år. Dessutom var hon även rättsläkare och hade privat praktik vid sidan av.

Den psykiatriska utbildningen avslutade hon 1992. Sedan dess har hon specialiserat sig i flera omgångar och år 2000 var psykoterapiutbildningen klar.

Den långa erfarenheten gör att hon är trygg i sin yrkesroll, därför tror hon inte att det blir något problem att jobba som psykiater i ett annat land. Iza Rozek tror till och med att det kan bli lättare. Antalet patienter är färre i Sverige än i Polen.

– I Polen tog jag hand om 40 patienter. I Västerås blir det nog inte fler än 12.

Där börjar hon jobba i november. Hon har åkt dit på besök två gånger. Första gången vid antagningstillfället. och sedan på blixtvisit under sommaren.

– De var förvånade över att jag redan då pratade bra svenska.

Hon har fått ett treårskontrakt med sex månaders provtjänstgöring, men hon räknar med att stanna i Sverige en längre tid, kanske för gott.

Blir det kulturkrock att komma till Sverige?

– Nej, varför det, säger Iza Rozek snabbt med höjda ögonbryn och frågande blick.

Fast hon har hört om vissa skillnader mellan att jobba i Polen och i Sverige.

– I Sverige kan det bli mer pappersarbete än här, jag måste lära mig skriva snabbare på svenska, suckar hon.

Helena Munther
frilansjournalist

Svenska läkarkåren kulturellt varierad

Den svenska (landstingsanställda) läkarkåren utgjordes 2004 av nästan en fjärdedel utrikes födda. Det kan jämföras med alla anställda i landsting och regioner där knappt 11 procent är födda utomlands. Av den svenska befolkningen som är mellan 16 och 70 år är knappt 15 procent födda i ett annat land än Sverige. Av de nästan 6 200 läkare som enligt uppgifter från 2004 var födda utomlands kom största delen, cirka 44 procent från länder utanför Europa, en fjärdedel kom från Norden, en femtedel från Europa utanför EU. Cirka 10 procent kom från något av de övriga 24 EU-länderna.